

**МОНГОЛ УЛСЫГ 2021-2025 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ ТАВАН ЖИЛИЙН ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛД
НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ЧИГЛЭЛЭЭР ТУСГАГДСАН ЗОРИЛТ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ**

(2024 оны жилийн эцсийн байдлаар)

№	Зорилт, үйл ажиллагаа	Төсөв	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин		Хүрсэн түвшин	Гүйцэтгэлийн хувь
				Он	Түвшин		
ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ							
2.6.Хөдөлмөрийн зах зээлийн тэнцвэрт байдлыг хангах, хэрэгцээнд суурилсан хөдөлмөрийн хөлс, урамшууллын оновчтой тогтолцоог бэхжүүлнэ:							
2.6.2.	Ажилгүйдлийн даатгалын тогтолцоо боловсронгуй болж, хөдөлмөр эрхлэлтийн үйл ажиллагааг үр дүнд суурилсан санхүүжилтийн арга хэлбэрийг нэвтрүүлэн ажилгүйдлийг бууруулах, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх хөтөлбөр, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.		Хуулийн шинэчлэлтэй уялдуулан бусад хууль, тогтоомж, дүрэм журамд өөрчлөлт оруулж батлуулсан байна.	2021	Ажилгүйдлийн даатгалын сан, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн уялдаа холбоо хангалттай биш.	Ажлын байранд даатгуулагчийг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, даатгуулагчийг ажилгүй болохоос урьдчилан сэргийлэх, ажлын байранд нь тогтвор суурьшилтай, урт хугацаанд ажиллуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор ажил олгогч ажилгүйдлийн даатгалын санд төлөх шимтгэлээс 5 жилд 1 удаа 10 хувиар шимтгэлийн хөнгөлөлт үзүүлж байсныг 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс мөрдөж буй Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэмжийн тухай хуулиар 3 жилд нэг удаа 15 хувиар хөнгөлөлт үзүүлэхээр өөрчлөн батлав. Мөн Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2024 оны “Журам батлах тухай” 06 дугаар тогтоолоор “Ажил олгогчид ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэлийн хөнгөлөлт үзүүлэх журам”-ыг баталсан. Хуульд өөрчлөлт орсноор: - Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн хувь хэмжээг нэмэгдүүлэхгүй; - Ажлын байраа хадгалсан, нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлсэн ажил олгогчид үзүүлэх шимтгэлийн хөнгөлөлтийн хувь хэмжээ нэмэгдсэн.	100
ГУРАВ. АМЬДРАЛЫН ЧАНАР БА ДУНДАЖ ДАВХАРГА							
3.1.	Нийгмийн хамгаалал ба даатгалын тогтолцооны шинэчлэл						
3.1.1.	Нийгмийн даатгалын хууль тогтоомжийг шинэчилж даатгуулагч олон	-	Нийгмийн даатгалын багц хууль батлагдсан байна.	2021	Нийгмийн даатгалын эрх зүйн шинэчлэл хийгдээгүй,	1. Улсын Их Хурлын чуулганы 2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн нэгдсэн хуралдаанаар Нийгмийн даатгалын багц хуулийг хэлэлцэн баталж, 2024 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хэрэгжүүлж ажиллав.	100

	<p>эх үүсвэрээс тэтгэвэр авах нөхцөл бүрдэн, хуримтлалын нэгдсэн сан байгуулагдан иргэд бодитой хуримтлалтай болох эрх зүйн шинэчлэл хийгдэнэ.</p>			<p>олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоо бүрдээгүй байна.</p>	<p>2. Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуульд Нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн байвал зохих хугацааны нөхцөлийг хангасан даатгуулагч 55, 60 насанд хүрээд өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох, хөдөлмөрийн хэвийн бус нөхцөлд ажилласан болон олон хүүхэд төрүүлсэн эхийн, малчны зэрэг хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр насны хувьд 5-10 жилийн өмнө буюу 45, 55 насанд хүрээд өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгох мөн дараалсан 5 жилийн дундаж цалин хөлснөөс тооцон өөрчлөн тогтоолгох, дараалсан 6, 7 жилийн дундаж цалин хөлснөөс тэтгэвэр тогтоолгосон иргэдийн тэтгэврийг 5 жилийн дундаж цалин хөлснөөс тооцох зэрэг өөрчлөлт орж, хэрэгжилтийг хангаж ажиллав.</p> <p>Нийгмийн даатгалын шимтгэлийг олон жил шимтгэл төлж ажилласан даатгуулагч илүү өндөр тэтгэвэр авах шударга тогтолцоонд тулгуурлан даатгуулагчийн 20 жилээс илүү төлсөн жил тутамд дундаж цалин хөлснөөс 2.0 хувиар тооцох, өндөр насны тэтгэвэр авагч нас барвал түүний авч байсан тэтгэврийн 20 хувиар тооцон нөхөр /эхнэр/-ийн өндөр насны тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх, тэтгэвэр авагчийн тэтгэврийн хэмжээг өмнөх оны инфляцын түвшинтэй уялдуулан жил бүрийн 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн нэмэгдүүлэх хууль эрх зүйн таатай орчныг бүрдүүлсэн.</p> <p>3. Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуульд зааснаар тэтгэврийн даатгалын сангаас тэтгэвэр авахаас гадна, хувийн нэмэлт тэтгэврийн хөтөлбөрт сайн дурын үндсэн дээр хамрагдаж нэмэлт тэтгэвэр авах эрх зүйн орчинг бүрдүүлсэн.</p> <p>4. Хувийн нэмэлт тэтгэврийн тогтолцоог шинэчилж олон давхаргат тэтгэврийн тогтолцоог нэвтрүүлэх бодлогын хүрээнд Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайдын тушаалаар Хувийн нэмэлт тэтгэврийн тухай хуулийн үзэл баримтлал, төсөл, танилцуулга бэлтгэх Ажлын хэсэгт ажиллан шинэчлэн боловсруулсан Хувийн нэмэлт тэтгэврийн тухай хуулийн төсөлд тусгах саналаа Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яаманд хүргүүлэв.</p> <p>5. Иргэд бодитой хуримтлалтай болох эрх зүйн шинэчлэл хийгдснээр тэтгэврийн хуваарилалтын</p>	
--	--	--	--	---	---	--

						тогтолцооноос хуримтлалын тогтолцоонд үе шаттай шилжих зорилгоор даатгуулагчийн нэрийн дансны мөнгөжүүлсэн орлогыг байршуулж эхэлснээр 2024 онд 973.0 мянган даатгуулагчийн 212.2 тэрбум төгрөгийг ХААН, Худалдаа хөгжил, Голомт, Төрийн банкн дахь Тэтгэврийн нөөц сангийн харилцах дансанд байршуулав	
3.1.2.	Иргэн бүр нэрийн дансандаа бодит хуримтлалтай болж, дансны үлдэгдлийн тодорхой хувийг гэр бүлд нь өвлүүлэх нийгмийн даатгалын шинэчлэл хийгдэнэ.	-	Нэрийн дансны үлдэгдлийн тодорхой хувийг гэр бүлд нь өвлүүлэх талаарх хуулийн заалт батлагдсан байна.	2021	Хууль эрх зүйн орчин бүрдсэн байна.	1. Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн 29 дүгээр зүйлд “Тэтгэврийн нөөц сан бүрдүүлэх, мөнгөжүүлсэн орлогыг өвлүүлэх”-ээр заасан бөгөөд 2024 онд 973.0 мянган даатгуулагчийн 212.2 тэрбум төгрөгийг тэтгэврийн нөөц санд бүрдүүлэв. Энэ нөөц санд хүүгийн орлогоор 2.6 тэрбум төгрөг орж, нийт дүнгээр 214.8 тэрбум төгрөг байршиж байна. 2. Тэтгэврийн хагас хуримтлалын тогтолцоонд шилжих зорилтын хүрээнд нэрийн дансны орлогыг үе шаттайгаар мөнгөжүүлж уг орлогын тодорхой хэсгийг даатгуулагчийн хууль ёсны өв залгамжлагчид нь 2030 оноос эхлэн өвлүүлнэ.	100
3.1.5.	Нийгмийн даатгалын сангийн болон халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээг инфляцийн түвшин болон хүн амын амьжиргааны доод түвшинтэй уялдуулан нэмэгдүүлнэ.	310.1 тэрбум,төг/ Улсын төсөв/ 327.2 тэрбум.төг /Тэтгэврийн даатгалын сан/ 2022 оны зарлагын төсвөөс	Инфляцийн түвшинтэй уялдуулан тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээг нэмэгдүүлсэн байна.	2023	Бүрэн тэтгэврийн доод хэмжээ 550.0 мян төгрөг, хувь тэнцүүлсэн тэтгэврийн доод хэмжээ 440.0 мян төгрөг	- Засгийн газрын 2024 оны “Тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх тухай” 120 дугаар тогтоолоор нийгмийн даатгалын сангаас болон цэргийн алба хаасны тэтгэвэр авагчийн тэтгэврийг 2024 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн 100.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж, бүрэн тэтгэврийн доод хэмжээг 650.0 мянган төгрөгөөр, хувь тэнцүүлэн тогтоосон тэтгэврийн доод хэмжээг 540.0 мянган төгрөгөөр тус тус шинэчлэн тогтоов. Уг тогтоолыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд 500.6 мянган тэтгэвэр авагчийн тэтгэврийг нэмэгдүүлж, дундаж тэтгэвэр 785.6 мянган төгрөгт хүрэв. - Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.1 дэх хэсэгт “Тэтгэвэр авагчийн тэтгэврийн хэмжээг өмнөх оны инфляцын жилийн дундаж түвшинтэй уялдуулж жил бүрийн 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн нэмэгдүүлнэ” гэж заасан. Хуулийн энэ зохицуулалтыг 2025 оноос эхлэн мөрдөх бөгөөд Засгийн газрын 2024 оны “Тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэх, тэтгэврийн доод хэмжээг шинэчлэн	100

						<p>тогтоох тухай” 221 дүгээр тогтоолоор Нийгмийн даатгалын сангаас олгож байгаа болон цэргийн тэтгэвэр авагчийн авч байгаа тэтгэврийн хэмжээг 2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 6 хувиар нэмэгдүүлэхээр шийдвэрлэсэн.</p> <p>Тэтгэврийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд шаардлагатай 300,1 тэрбум төгрөгийг Нийгмийн даатгалын сангийн 2025 оны төсвийн тухай хуулиар баталсан.</p>	
НИЙТ ДУНДАЖ ҮНЭЛГЭЭ							100

---oO---